

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Széchenyi utca 10.
a hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

Az Egyenlőség megjelenik minden vasárnap.

Antiszemita tréfák.

Semmi más; egyszerűen tréfák. Más jelző nincs rá. Pozsonymegye nagyszombati járásában Om pítál községben megint napirenden vannak az ablakbeverések. Jellinek Ignác ottani zsidó bérlőnek három ízben egymás után beverték minden ablakát. Jellinek, félve az eset ismétlődésétől, a múlt éjék egyikén saját fiát állította őrü a kertbe, ki ott életével játszott. Úgy éjfél után kétórákor ugyanis észrevette, hogy hat tót suhancz közeleg a házhoz, s szülőit figyelmessé teendő, zajt csapott. A legények a zajra megugrottak, de egyikük, kinél fegyver volt, két lövést irányzott a fiu felé. A fiu a golyót füle mellett hallotta fütyni.

Ennyi a tréfa, a mit nyomtatva olvastunk egyik napilapban. A nyájas olvasó bizonyára azt gondolja, hogy ez a napilap más nem lehetett, mint a Függetlenség, és véleményében nagyon — csalódik. Nem a Függetlenség, hanem egy ugynevezett „komoly” lap hozta e dolgot és nevezte el „antiszemita tréfának.” Tehát, ha szándékos vagyronrogálás több ízben fordul elő, ha az élet maga koczkan forog, mihelyt a kiszemelt áldozat zsidó, úgy ez nem egyéb, mint „antiszemita tréfa”, a minek csak a megrovására is az ugynevezett „komoly” lap nem talál egyetlen szót, annál kevésbé van szándokában felhívni a kormány figyelmét, hogy az ilyeneket talán meg is kellene akadályozni. Ezt azonban nem teszi, mert hiszen csak „antiszemita tréfáról” van szó.

Midőn az antiszemizmus felütötte fejét ebben az országban és ez az ügy a képviselőházban szóba került, Tisza Kálmán kimondta, hogy elég ereje van elnyomására, megfékezésére.

Midőn az antiszemizmus megizmosodott és szülő anyja volt azoknak az eseményeknek, melyek nemcsak Magyarországot kompromittáltak, de a közrendet, a közbékét felzavarták, a kormányelnök újra hangoztatta, újra elmondta hangzatos frázisait, de intézkedései csak odáig terjedtek, hogy a közbékét helyreállítani igyekezett, de annak ismétlődése ellen, a bünszerzők kipuhatólására és megfenyítésére fölöslegesen tartott minden lépést.

Hogy ilyen körülmények közt az antiszemizmus kiterjedt az egész országra, hogy az antiszemitáknak elég bátorságuk van most már mindenütt nyíltan föllepni, mint párt szervezkedni, képviselőjelölteket a türelmetlenség, gyűlölet és izgatás nyílt programjával fölállítani, ez nem csoda; hogy a kormány kebelében az antiszemizmus Pauler urban nyílt védőt nyert, s ennek állása ép ennek folytán megingathatatlan, az sem csoda. A csoda az, hogy maga a kormány nyil-

tan és világosan még nem tett semmit az antiszemizmus ellen.

A jelenlegi kormány taktikájából még az is kitélik, hogy ezentul sem tesz semmit, mert attól a kormánytól, mely a polgárok vagyon és életbiztonsága elleni merényleteket „csak antiszemita tréfák”-nak nézi, semmit sem várhatni. Vagy nem kétségbeejtően boszantó-e, mikor az alig elfojtott rendezavarások és büntetteket ujult erővel folytatni akarják és mikor nem kivételes törvényeket, de a minden állampolgárra érvényes törvényeket, a rend és közbéke fentartására vonatkozó intézkedéseket sürgősen kellene fogantatni, hogy épen most deklarálják „antiszemita tréfa”-nak azt, hogyha egy állampolgár vagyonán egymás után több ízben csorbát ütnek, és végül még lőfegyverrel törnek élete ellen?

Pedig jól tudja a kormány, hogy a zsidóság az a része Magyarország állampolgárságának, mely kötelességeit, akár az állam, akár a magán élet irányában merültek fel, a legpontosabban, zugolódás nélkül teljesíti. A zsidóság az állami és kulturális intézmények megalakítása és fentartása körül mindig az első sorban állott és inkább bőkezűséget, mint szűkmarkuságot tanusított minden intézmény irányában. A zsidóság hogy eddig nyelvére nézve nem volt magyar, oly körülménynek büne és eredménye, a mely körülményt a zsidók nem csak el nem háríthattak, de szenvedett alatta minden polgára e hazának. A zsidóság akkor, midőn a nemzet mint nemzet és állam mintegy új létet kezdett, a legnagyobb buzgalommal igyekezett nemcsak kötelességét teljesíteni, de a lehető gyorsan e nemzet testébe beolvadni és nem tud a világtörténet példát mutatni arra, hogy elnyomott nép felszabadulása után oly gyorsan tudott volna nyelv, szokások, művelődés tekintetében alkalmazkodni, mint Magyarországon a zsidó. Mindezt tudja a kormány és kormánypárt és mégis türik az antiszemizmus kicsapongásait, orgiáit. Hát mi nem vagyunk e hazának fiai, nem vagyunk polgárai ez államnak, hogy azt egyszerűen „antiszemita tréfának” tekintik, a mit, ha nem zsidó honpolgárok ellen követnek el, a legszigorubb büntetéssel sújt tik?

Hogy mennyire törekszik a kormány egyszer végre rendet csinálni és a már-már imminens veszélyt gyökerestül kiirtani, azt eléggé bizonyítja ez az „antiszemita tréfa.”

Azt mondják, hogy az eféle antiszemita viccek Pauler urnak igen jól tetszenek. Nevet rajtuk.

Hadd busuljon a zsidó, akinek az ablakát beverik és életére törnek.

Busuljon és fizessen.

Rettegjen és legyen jó hazafi.

Aztán meg válasszon kormánypárti képviselőket, hogy Pauler ur tovább mulathasson az „antiszemita tréfákon.“

Hát Tisza Kálmán miniszterelnök ur mit szól ez „antiszemita tréfához“?

Semmit. Csak komorog. És a mikor már nagyon is megunja a dolgot, akkor elmegy a — képviselőházba és tart egy nagyszabású beszédet az antiszemiták ellen. Punktum!

Dr. G.

Herman Ottó urnak.

Dr. Philippson rabbi a múlt héten cikket írt a Pester Lloydba. A cikket meg sem említettük, mert minden eszmegazdagsága mellett sem tartottuk figyelemre méltónak. Az, a mit dr. Philippson ur elmondott, teljesen fölösleges volt. Kárba vesztett munka. Most sem foglalkoznánk e különben szellemes cikkel, ha Herman Ottó országgyűlési képviselő nem kapaszkodik bele, hogy az ő ismeretes vesszőparipájára vissza térhessen. Herman Ottó ur dr. Philippsonhoz ugyancsak a P. Lloydban intézett „Nyílt levelében“ megint beszél zsidó hitelvekről, kodifikált hitágaz tokról, politikai és egyházi egyenjogúsításról, kaftánról, mármárosi zsidóról, hunczutkákról, Szász Károlyról és a legközelebbi választásokról.

Mindezekről beszél. És mit mond?

Azt mondja, hogy nem ismeri a zsidó vallás tan-
teteleit, hogy a magyar zsidóság kodifikálja hitágaza-
it, azt állítja, hogy a zsidók csak politikailag lettek
emancipálva, de nem mondja egy szóval sem, hogy
egyháziilag is egyenjogusítani kéne őket; elpanaszolja
aztán, hogy a felvidéki zsidók kaftánt viselnek, hogy
Szász Károly elszörnyűködött, mikor a mármárosi
zsidók pajeszeit látta és végül azzal fenyeget, hogy a
legközelebbi választásoknál nagy dolgok fognak tör-
ténni.

A régi nóta. Mindent a zsidók rovására írni, őket felelőssé tenni még azért is, a mi mások hibája.

Ha valaki nem vesz magának időt a zsidó theologia tanulmányozására, de azért mégis szeretne valamit hozzászólni, vagyis „zsidókérdést megoldani“, akkor oda áll a követeléssel: tessék a zsidóknak hitágazataikat kodifikálni.

Ha valaki Trefort urral a Mármárosban utazik és egyéb obszerválni valót nem talál, akkor világos, hogy legalább azt a felfedezést kell tennie, hogy az ottani zsidók kaftánban járnak.

És a midőn ezt a nagyszerű felfedezést pláne le is írja, akkor Herman Ottó azonnal kutforrásul használja nagy vallási, kulturális, nemzetgazdasági, politikai és társadalmi jelenségek konstataálására.

De azt is állítja Herman Ottó ur, hogy az antiszemitizmusnak az oka az, hogy Mármáros megyében vannak zsidók, kik azt az edényt eltörik, a melyből keresztény evett.

Ez nem áll.

Mi nem ismerünk sem törvényt, sem szokást, mely ezt parancsolná, de nem ismerünk olyan zsidót sem, aki ilyen semmitmondó indokokból megkárosítaná magát.

A mi állításunk igazsága mellett harcol az a tény is, hogy e sorok írója, annak daczára, hogy lelkes zsidó, már többször volt abban a szerencsés helyzetben magával Herman Ottó urral egy asztalnál ebédelni; anélkül, hogy összetörte volna a tányérokat vagy a poharakat.

Vagy hivatkozunk ama százazrekre menő zsidókra, kik keresztény barátaikkal egy tálból, egy ételből, egy pohárból egy italból közösen esznek, isznak, anélkül, hogy a zsidók az edényeken kárt ejtettek volna?

Miért nem emlékezik meg Herman Ottó ur ez utóbbiakról és miért épen a mármárosi kaftános zsidók-

TÁRCSA.

Farsangi históriák.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Ott bucsuztunk el egymástól a Frohner kávéházban: Herrmann, a hírneves bűvész és én, ki ép oly messze állok a hírnévtől, mint a bűvésztől.

Szoros barátságot kötöttünk rövid ittléte alatt két, de folyton váltakozó flaska bor közt és mikor ott szorongattuk egymás kezét a kávéházban, kezembe nyomott egy kis kerek sipkát.

— Fogadja el emlékül. Tán még hasznát fogja vehetni.

Az emlékfogadásnak nem lévén elvi ellensége, köszönettel vettem a nagy bűvész kis ajándokát.

Szíves olvasóim csak akkor fogják megérteni ez előzmények czélját, csak akkor fogják megérteni bűvész-barátom titokszerű ajándékának jelentőségét és csak akkor méltányolni az én örömteli meglepetésemet, ha tudtukra adom, hogy mikor próbából fejem bubjára nyomtam a titokszerű süveget, három hitelezőm haladt el előttem, anélkül hogy tudomásul vett volna engem, ki különben ott állottam előttük tisztán, kivehetőleg és lefülehetőleg.

Légy áldott, bűvészek bűvésze! Leghőbb vágyam hoztad teljesedésbe: láthatatlan lenni.

Kéjes örömmel szoritottam ajkaimhoz, bocsánat: fejemhez a bűvös sipkát.

Ha már nem lehetek halhatatlan, legalább láthatatlan

leszek, gondolám és a rossz viccz sujtó hatása alatt felrohantam az egyetemre.

Egy gondolat bántott már rég engemet. Nem az, hogy nekem majd: „ágyban, párnák közt kell halni meg“, hanem: hogy miként hozatnak létre azok az egyetemi bálbizottságok, melyekben oly hiába keresünk zsidó vallásu egyetemi polgárt?

Bűvös sipkám segélyével szabad bemenetem volt mindenhová és reményilem, a n. é. közönség, melyet a jelen kérdések érdekelnek, hálával tartozik Herrmann iránt, hogy értesül oly dolgokról, melyek tekintetében olyan nagyon tájékozatlan s melyek zárt társaságokban oly gyakran szoktak szőnyegre hozatni kielégítő megoldás nélkül.

Feladatommá tettem kifürkészni: hogyan születik, él és hal meg egy olyan antiszemita tendenciájú elite-bál?

Kutatásaim eredménye egy kis rövid regény.

Czime:

A bál.

Tartalma a következő:

I. Fejezet.

Egyetemi tanterem. Méla csönd, hangulatteljes borongás és hét szál gentry-gyerek. Egy született elnök viszi a szót. Bál rendeztetik és megalakítandó a 80-as bizottság.

Irányadó elvek: 1. Minden jelenlévő beválasztatik és ismerőseiből néhányat beválaszt a bizottságba.

2. Zsidó vallásu kolléga be nem választható.

3. E gyülekezet szoros titokban tartandó.

Hétszaru „éljen.“ Megszületett a bál. A bizottsági tagok üdvözik egymást. Rózsás kilátások. Nagy reklám. Szabad fiakker és potya pezsgő.

ról, akiknek különben senki meg nem tilthatja, hogy a saját edényeiket eltörhessék.

Ebben, ha tényleg megtennék s, bár ismételjük, sehol sem teszik, nem látunk mi olyan szörnyűséges dolgot, a miért őket üldözni kéne.

A mi pedig a kaftánt és a pajeszt illeti, arra nézve utalunk ugyancsak Máramaros megye tót és oláh parasztjaira, a kik bizony szintén nem járnak szalonkabátokban meg czilinderben.

Vagy miért nem szörnyűködött Szász Károly ur, mikor a felvidéki drótos tótok viseletét látta?

Különben, ha ez olyan nagyon szurta Szász Károly ur szemét, miért nem küldött le néhány budapesti szabót, kik e szerencsétlen kaftánosoknak modernebb ruhát szabtak volna — államköltségén? Biztosítjuk Szász Károly urat, hogy ilyen uton többet ért volna el, mint az ő czikkeivel és nem is kellett volna annyira elszörnyűködni, ami — úgy tudjuk — gyakran igen árt az egészségnek.

Ebből láthatja Herman Ottó ur, hogy az egész baj egy pár modern szabó által orvosolható volna és hogy a magyar zsidóság hitágazatainak kodifikálására nem kell újabb zsinat.

Az a zsidó vallás, melynek erkölcsi tisztasága annyi évezredek keresztül senki által kétségbe nem vonatott, az Ónodyak és Verhovayak támadásai ellen nem szorul védelemre. Az a vallás, melynek Jézus egyik legorthodoxabb híve volt, úgy hisszük — elég garanciát nyújthat Herman Otto urnak is arra nézve, hogy nem tartalmaz a keresztény társadalom szellemével ellenkező elveket és szokásokat.

Ismételjük azt, amit már egyszer Herman Ottónak elmondani volt alkalmunk: ha ő csakugyan tenni akar valamit a magyar zsidóság kulturális érdekében akkor hasson oda, hogy a magyar zsidóság a többi felekezetekkel egy házilag is egyenjogusítottassék, hasson oda, hogy a zsidó magyarok felekezeti auton-

miája törvényhozási aktus által biztosítottassék, hogy módunkban lehessen érvényesíteni azt a kulturális szellemet, mely a magyar zsidóságot átlengi.

—*uji.*

A kaposvári tárgyalás alkalmából.

A csurgói zavargások ügye mult héten került tárgyalás alá a kaposvári törvényszék előtt és a tárgyalás ugyanazokat a megdöbbentő tényeket erősíti meg, a melyek a zala-egerszegi és zalalövői lázadások tárgyalásánál kitűntek és a melyekre egy emlékezetes körlevélben a kir. főügyész is utalt, hogy t. i. a tömeg vad szenvedélyét kabátos vagyis uri bujtogatók korbácsolták fel.

Az a konok tagadás, az a vakmerő, a törvények, kijátszására fektetett furfangos védekezés mind a mellett bizonyít, hogy azok, kik most a kaposvári törvényszék előtt vádlottakként állanak, csak vak eszközei voltak néhány kabátos izgatónak, kik az antiszemizmus ürügye alatt a tőke és a vagyon ellen háborút akartak viselni.

Minden osztálynak, minden testületnek vannak olyan tagjai, kik kiváló hajlammal bírnak olyan mozgalom szítására, mely a mások vagyona ellen irányul. A papság, a tanítók, a hadsereg tisztjei, a földbirtokosok, a városi kisiparosok, sőt a kormányhivatalnokok közt is akadnak, kik könnyelműség vagy egyéb hibák folytán elveszték azt az erkölcsi egyensúlyt, mely az eltántorodástól megóv. Mindenütt találnak embereket, kik vagyonukat elitták, a kártyaasztalnál hagyták vagy más uton eldorbézolták, és ezek képezik aztán azt az anyagot, a melyből az anarchizmus apostolait gyurja.

Muszkaországban, a hol a zsidóktól csak pálinkát lehet elvinni és a hol a tőke leginkább az arisztokrá-

Hja, igaz! Majd elfelejtettük: a czél *jótekonny.*

(Vajjon kire nézve?)

II. Fejezet.

Robogó fiakkerből két bálisan öltözött ifju törbe egy a Lipótvárosban lakó zsidó vallásu orsz. képviselő lakásába. (Nomina sunt odiosa!)

Ékes dikció. A képviselő ur így felel:

„Uraim! Köszönet a megtiszteltetésért. Tapasztalhatták, hogy évek óta semmilyen nagyobb élite-bálról nem hiányzom.

Annál inkább sajnálom, hogy az idén megfosztottak a megjelenhetés kellemes lehetőségétől az által, hogy báljukból elvileg és ostentative kizárták zsidó vallásu kollegáikat és ez által minden önérzetes zsidót. Reményem, nálam sem fognak kivételt tenni. Szolgájuk!”

Az egyik rendező hosszuvá nyult orrára majd rácsapják az ajtót.

III. Fejezet.

Robogó fiakkerből két bálisan stb.

Egy második, harmadik és negyedik zsidófelekezeti orsz. képviselő:

Uraim! Köszönet a megtiszteltetésért stb. stb.

Az egyik rendező megnyúlt orra alig fér a fiakkerbe.

IV. Fejezet.

Fényes bál. Nagy éliteség. A higgadtabb elemek bámulattal keresik a magyar city törzsközönségét. Kedélytelen feszültség. A pezsdülő tánczkedvet odíozus reflexiók hűtik le.

V. Fejezet.

Egyetemi tanterem. Méla csönd, hangulatteljes borongás és hét szál gentrygyerek. Senki sem vállalkozik szóra. Meghalt a bál. *Ötszáz forint defizit.* Fiaim, csak fizessetek! Hát a jótekonyság? Mi jut a segélyző egyeletnek?

A folyosón egy csoport szegény éhes egyetemi hallgató olvassa mélabus mosolylyal a büszke bálhirdető plakátokat.

Zárszó.

X. bankárnak lipótvárosi palotájában díszes társaság gyűlt egybe. A társadalom éliteje valláskülönbség nélkül. Fesztelen hangulat és jókedv.

A terem közepén kis asztal. Rajta egy esomó báli meghívó és belépti jegy. Valamennyi használatlan.

— Oh, hát nagysádtok így használták fel a farsangot?

— Hogyan kérdezheti, kérem? Hisz minket mindenhonnan kizártak!

— De kérem...

— Erkölcsileg értem. És mondja, nem kárhoztatnának minket még inkább azok a bizonyos elemek, ha mi oda „tolakodnánk”, ahol csak néhányunkat kivételképen megtűrnék?

*

Most talán azt várja az olvasó, hogy úgy fejezzem be ez igénytelen serokat, hogy:

— „A hirtelen zörejre felébredtem. Minden álom volt.” Nem!

Ilyen kényelmes befejezéssel csak poéták élhetnek, mikor olyan dolgokról írnak, miket úgy sem hisz el senki.

A mit én elmondtam, megtörtént. Azért nem is írok hozzá befejező kommentárt.

Franciscus.

ezia és a hivatalnokok kezében van, a vagyon és tőke elleni mozgalom nem antiszemitizmus, hanem nihilizmus.

Nálunk antiszemitizmusnak hívják ezt a mozgalmat, mely különben csak annyiban különbözik a másiktól, hogy míg az antiszemitizmus ellen még maga a kormány is bizonyos gyöngéd elnézéssel viseltetik, addig a nihilizmust mint e század legfélelmetesebb jelenségét mindenütt üldözik.

Pedig megtanulhatta volna már a kormány, hogy mikor békés lakosokat megtámadnak, mikor a vagyon- és személybiztonságot megrendítik, mikor boltokat kirabolnak, házakat felgyújtanak: akkor hiába beszélnek a zsidók asszimilációjáról, hiába hangoztatják, hogy ez csak azért történt, mert a zsidó kaftánban jár és pajeszt visel.

Megtanulhatta volna a kormány, hogy az antiszemitizmus csak ürügy és hogy a valódi cél a rablás és fosztogatás.

Oly állapot, minőt a kaposvári törvényszéki tárgyalás feltüntetett, tovább nem tűrhető. Oly állapot, mely minden pillanatban felharsogni enged a jelszót: „üsd a zsidót”, tarthatlan és legjobban fogja megboszulni magát azokon, kik ez állapotot előkészítették és lehetővé tették.

Mindenki tudja, hogy e jelszó az állam és jogrend felforgatására irányul és hogy e jelszó után következik a másik: „le az urakkal.” És az urak után következnek a papok, ugyanazok a papok, kik nemrég az urakkal szövetkeztek, hogy az antiszemitizmust győzedelmeskedni segítsék.

Az antiszemitizmus a legfurfangosabb eszköz a forradalom előkészítésére, mert a forradalom ellenségei az antiszemitizmus barátai is egyszersmind, kik e mozgalmat dédelgetik és támogatják.

Ne ámitsuk magunkat. Azoknak a jó uraknak a tanácsai, kik a képviselőházban és a sajtóban reformálni, asszimilálni, beolvasztani akarják a zsidóságot, mind az antiszemitizmus apostolai.

Mert van mivel és van miveletlen antiszemitizmus. Mind a kettő egyaránt veszedelmes a társadalmi béke és az államrendre nézve. Mindakettő karöltve jár azon az uton, mely a zsidóboltok kirablására vezet.

A rabló antiszemitizmus a mivel antiszemitizmus nélkül nem ekszisztálhatna, annyira függ egyik a másiktól. Ezt fájlatjuk csupán és nem azt, hogy a „mivel” antiszemita nem akar velünk egy asztalnál ülni, hogy a bálon nem akar velünk táncolni, hogy a zöld asztalnál nem akar velünk poharazni; ez lehet kellemetlen az egyénre nézve, de semmi esetre sem olyan veszteség, mely miatt vizsgálhatatlannak kellene lenni.

Az az antiszemitizmus, mely Zala-Eggerszege, Z.-Lövön, Berzenczén és Osurgón rabolni járt, a „mivel” antiszemitizmus tényeiből merítette bátorságát.

Ha egyesek és pártok olyan nyíltan, határozottan és olyan kíméletlenül elítélték volna az antiszemita mozgalmat, mint ezt a pponyi Albert gróf a múlt napokban tette, ha, politikusaink és azok, a kik politizálnak nem kaczerkodnának az antiszemitákkal és nem akarnák folyton „agyonreformálni” a szegény zsidót, akkor az a gaz banda, mely e héten a kaposvári törvényszék előtt állt, nem merte volna rablási vágyainak céltablájául kiszemelni a zsidót.

A bujtogatók azt mondták a csöcseléknek, hogy csak üsd a zsidókat, mert hiszen az uraknak és a kormánynak sem tetszenek, és a csöcselék hitt a buj-

toatóknak és a zsidóboltok elé sietett, hogy raboljon. Ebben rejlik a benső összefüggés a „mivel” és a miveletlen antiszemitizmus közt.

Kik akarják a „reformot”?

Sokat hallottunk már reformokról beszélni, melyeken a zsidó vallásnak átmenni kéne, ha az antiszemitizmust végkép, megszüntetni akarjuk.

Ezt a nevetséges állítást olyanoktól is hallottuk már, kik állítólag „kárhoztatják” az antiszemita mozgalmat és a zsidóknak jó tanácsosul akarnak szolgálni. Nézzük hát, őszintén-e az ilyen beszéd, s hogy mennyire jobbak ezek a „barátok” az ellenségeknél.

Jó lesz tehát mindenekelőtt azt a kérdést tisztázni: Kik az antiszemiták és hogy mit akarnak tulajdonképpen? — Antiszemiták először is bizonyos klerikális körök és ezeknek fanatikus barátjai és követői, a világi ultramontanok. Ezek közül még azok sem képeznek kivételt, akik mindent elkövetnek arra, hogy a zsidókat ne üldözzék, mert rólunk megemlékezve így szólnak: „ezek a jövődö keresztények.” Ezzel az ő álláspontjuk elég világosan és minden kétértelműséget kizáró módon jelezve van. Ezek azonban a szolidabb fajtájú antiszemiták. Rosszul magyarázott és tévesen felfogott valláselvek áldozatai, a kik vallási fanatizmusból gyűlölik a zsidót, lutheránust, nazarénust, mohamedánust egyaránt.

Az antiszemitizmus második fajtája sokkal veszedelmesebb. Ez olyanokból áll többnyire, a kiknek soha sem volt pénzük és birtokuk, de ha volt is, hát a kártyán és az ezzel kapcsolatos uton könnyelműen elprédálták. Most azon zseniális gondolat támadt bennök, hogy jó lesz a zsidót ütni, és elvenni tőle a pénzt, hogy ismét lehessen lumpolniok, és ha majd megint elfogy aztán, no hát aztán megint kijelölnek egy osztályt, melyet kifosztani lehet.

Ez azon elem, a melynek sem istene, sem vallása, sem semmiféle néven nevezendő erkölce nincsen és csak rablásra és gyilkosságra való hajlama és a kik a policzájra való tekintettel tanácsosabbnak tartják a fosztogatást mások által végeztetni. Ők csak bujtogatnak, mert ez nem veszedelmes, sőt a mai sajtóviszonyok közt még jövedelmező is; — hadd raboljon a paraszt, majd osztozkodnak vele.

Ezekhez tartoznak azok is, a kik a világ mindenkinceseért sem tudnának a közügyek terén valamely tárgyhöz komolyan és alaposan szólni, mert ők — mint a példaszó mondja: hat ökor hozzá. Ezek szövetkeznek muszkával, némettel, tóttal, nihilistával, anarchistával, szocialistával, magyarok ellenségeivel a „szent célra”, már t. i. a fosztogatásra. Hogy ne tennék ezt, mikor olyan is találkozik a bandában, a ki nem csak az idegen pénzt, hanem még a testvéreitől összegyűlt pénzt is „elkezeli”?

Az ily elemek nem irtóznak semmitől, mert ők csaknem hallgatagon privilegizált bandát képeznek, melynek megengedik, hogy rituális gyilkosságot is csináljanak.

De van egy harmadik fajtája is az antiszemitizmusnak. A szemérmes, vagyis inkább titkos, de raffinirozottabb antiszemitizmus. Ez nem a mostani korszakban keletkezett, hanem régente. Ez mindenféle külön állásba ponál minket, úgy egyénenkint, mint összesen.

Ehhez tartoznak azon szeretetreméltó tanácsadók is, kik vallásunkat, szokásainkat „megreformálni” kívánják.

Nem vezérli őket igazi meggyőződés vagy jóakarát. Mert ha csakugyan tisztességes indokok vezérelnek őket, akkor nem szítanak a rabolni vágyó antiszemitizmus lángját, hanem átengednék az idő átalakító hatalmának azt, a mit egyedül és kizárólag az időtől lehet várni, amit csak az idő tud javítani.

Hány évig élvezték e hazának többi felekezetei a szabadságot, amíg az ósdi szokásokból teljesen kivették? Ezt ők nem kérdik. A zsidó külön valami. Ő más fejlődési törvények alá helyezendő.

Mutassanak meg a történelemben csak egy évtizedet, a melyben oly nyugodtan élhattünk volna, mint a mi többi vallásbeli polgártársaink. Azt mondják, hogy a szenvedély rossz tanácsadó. Hát vegyék ezt figyelemre a mérsékeltbb elemek, ne engedjenek a terrorizmusnak oly nagy tért nyerni, hogy minden kulturális mozgalom lehetetlenné válik.

Tehát nem nekünk van szükségünk reformra, hanem ama hitvány elemeknek, a melyek az antiszemitizmus ürügye

alatt az anarchiát akarják előidézni. A titkos antiszemita, kik csupa „jóakaratóból“ akarják megrendszabályozni a zsidókat, rosszabbak a nyílt ellenségnél, mert amit ezek végeznek, az nem egyéb az orvtámadó aknamunkájánál, melynek útja és iránya ismeretlen.

Az antiszemitizmus e három kategóriája közt a rabolni járó meg fog semmisíttetni, a klerikális idővel meg fog szünni, de a titkos, „zsidót reformálni akaró“ bárányszemélyek, kik olcsó dicsőségre áhítoznak és üres fejvel nagy hangzatu frázisokat pufogtatni akarnak.

Ezek képezik az ország azon elemeit, melyre ráférne egy kis emberséges kultúra, és nem a zsidóság, mely eléggé halad a kor szellemével.

Cziráky János gróf.

A keresztény-zsidó házassági törvény megbuktatásában az oroszországi rész a nemes grófé volt. Miután pedig ez elbukásnak az antiszemita legjobban örültek, nagyon természetesen egy percig sem késtek őt is az antiszemita közé sorozni.

Pedig tévedtek; nagyon tévednek mind azok, kik a tények logikáját így fogták fel. A ki csak némileg ismeri azt a viszonyt, mely örök idők óta a grófi család és az ő lovasberényi zsidó községe közt fennállott, be fogja látni, hogy Cziráky János gróf nem csak hogy nem való antiszemita, hanem ellenkezőleg jaj volna az antiszemitaoknak ha egyszer a grófnak elvtársai kormányra jutnának.

A nemes gróf halálát a magas arisztokrácia után legjobban fájlalta a lovasberényi uradalom népe, beleértve az odavaló zsidóságot is.

Cziráky János gróf utolsó leheletéig mereven az 1847-ki álláspontot foglalta el. A parasztok már régen nem robotolnak ugyan, a dézsmát be nem szolgáltatják és a zsidók sem fizetik a két aranyat a grófi kamara-kasszába minden menyasszony után; de a gróf azért ősi kastélyában megmaradt a kegyelmes főúr, és legyünk őszinték: nem is fukarkodott kegyességével senkivel szemben, ki kegyelméhez folyamodott; nem tett különbséget zsidó és — paraszt között, alattvalóinak tekintette mindnyájukat.

Ha nem hódolnak többé, ha az urbért nem fizetik, ő erről nem tehát, de ő azért főúri előjogairól tényleg soha le nem mondott, főúri kegyességét pedig senkitől meg nem vonta.

1878-ban négy tűz pusztított Lovasberényben és pedig a zsidó-utcában, és számos családot megfosztott vagyonától és hajlékától. A rémhír hallatára a grófi család hazasietett Lovasberénybe és segítséget és vigaszt hozott a szerencsétleneknek valláskülönbség nélkül. A hajléktalanok elhelyeztettek a grófi épületekbe, hol élelmi szereket, ruhát és pénzt kaptak. Hogy e tűzvész után számos család nem fordult a koldusbothoz, hanem maradhatott odahaza, fölépíthette házáat, folytathatta üzletét, kizárólagos érdeme a grófnak és családjának. Ez pedig már semmi esetre sem antiszemita tempó!

A lovasberényi zsidó legények és zsidó leányok úgy beszélnek mai napság is a Béla grófnak, János grófnak és Antal grófnakról, akár 1847-ben élnének most is. A fiatal grófok részt vettek lakodalmaikban, táncmulatságaikban, persze csak nagyuri juxból.

Béla grófról följegyezhetem, hogy csak egynéhány évvel ezelőtt egy öreg, őszszakálu zsidót, ki az utszélien hazafelé vánszorgott, meggörnyedve nehéz batyuja alatt, fölvette „Sandläufer“-jére és vitte szegényes viskójáig; lehet, hogy ezt is csak nagyuri juxból tette.

De ez a jux — engedelmet kérek az alkotmányos érzelmi szerkesztő urtól — nekem sokkal elviselhetőbbnek tetszik, mint a „tisztelt ház“ mulatságai, hol minden áldott napon az egész zsidóság szakállát tépik, hol választott képviselők a ház derűtsége közt arcunkba köpnek, hol közvi-

tézeinket és tisztjeinket, kik a hadseregben becsületesen teljesítik kötelességeiket, privátdinereknek valóknak mondják, hol a hazájához hiven ragaszkodó zsidót ütök verik, de a magyar nemzet nyílt és halálos ellenségeit dédelgetik és feltűnő respektussal emlegetik most, mert — hát tudják ők ezt legjobban, hogy miért.

A lovasberényi zsidó községet a Cziráky család alapította a tizenhétedik század elején morvaországi zsidó telepítvényesekkel. Láttam valamikor a lovasberényi zsidó hitközségi levéltárban e telepítvényesekkel kötött szerződést. Letelepítette. „damit sie hier Handel und Wandel treiben.“ Sok privilégiummal lettek felruházva, a többi között szappant, gyertyát és sörélesztőt eladni a zsidó hitközség monopoliuma volt. A zsidók kötelezve voltak e szerződés alapján évenként egy bizonyos mennyiségű fahéjt, gyömbért, magyar borsot és szerecsendiót a grófi konyhába szolgáltatni. A hitközség kiváltságai (?) közé tartozott az is, hogy más zsidónak még a közel vidékről sem volt szabad Lovasberényben letelepedni, sőt házasság útján sem jöhetett más zsidó a hitközségbe. Ha valaki máshonnan menyasszonyt hozott a községbe, ezért két aranyat fizetett a grófi pénztárba. Nem szándékom a kis lovasberényi zsidó állam konstitúcióját egész terjedelmében megismertetni, pedig érdekes volna. Még csak azt teszem hozzá, hogy a grófi család zsidó-státutumához ragaszkodott, míg az újkor maga a „régijó időknek“ véget nem vetett.

Lovasberényben legrégebb idők óta szokás volt, hogy az uralkodóházérti imádság után a grófi családért is mondtak imát. Beköszöntött a 1848-dik év. A nemzet olyan pokróczot vetett fátyol helyett a multra, a mely alá egy Windischgrätz és Haynau is már elfér, tehát ne szóljunk a nemes gróf akkori politikai állásáról: elég az hozzá, hogy a zsidók is fölthagytak az imádsággal a gróf boldogságáért.

De 1848 után jött 1850.

A „csend és rend“ helyre állított az országban; a gróf prefektusa fölszóltatta a hitközséget, hogy ismerje kötelességének a grófi családérti imát ismét a templomban elmondani — és a lovasberényi zsidók egészen e mai napig elmondják a Cziráky család boldogsága és jólétéért az imádságot és jól teszik, megérdemli a nemes család, megérdemli már csak azért is, hogy a zsidóságot a sárgafoltos törvénytől megszabadította.

Szántó Eleázár.

Egy másik oldalról vesszük a következő sorokat:

Lovasberény, február 12. Tekintetes szerkesztő ur! Köztudomásu, hogy az antiszemita a legszennesebb eszköztől sem riadnak vissza, csak hogy hitvány ügyüknek propagandát csináljanak. A héten is, midőn az ország egyik, politikai elveinél fogva nem épen népszerű, de egyebekben derék és nemeslelkű fia, *Cziráky János gróf* elhunyt, egy hírhedt, de megnevezésre sem méltó napilap a lehető legdurvább sértéssel támadta meg annak emlékét. Azt írja ugyanis nagy diadalmasan az érintett szennylap, hogy a boldogult grófnak az antiszemitizmus és katholicizmus egyik leghívebb bajnokát veszté el.

Kétségbe vonhatlan tény, hogy a gróf az ország legkatholikusabb főura volt; de ebbeli buzgósága ép úgy nem ragadta őt más vallásfelekezetek elleni gyűlöletre, mint nem ragadja arra a biboros Haynaldot. Ellenkezőleg, a kik ismerték a nemes gróf jellemét és tetteit, mindazok bizonyíthatják, hogy benne a buzgó hittel a legtisztább ember-szeretetet párosult, mely szeretetben keresztényt és zsidót egyaránt részesített. Sok lovasberényi szegény zsidó fogja az ő emlékét ádani, és a hála és tisztelet könyei és koszorúi közt bizonyára első lesz a lovasberényi zsidó hitközségé, mely egyedül neki köszönheti, hogy szép templommal és nagy község házzal dicsekedhetik és hogy egykor az országban legvirágzóbb népiskolája volt. Midőn néhány évvel ez-

előtt egy iszonyu tűzvész sok szegény zsidót tett földönfutóvá. Cziráky János volt az első, ki a szerencsétleneket pénzbeli és egyéb támogatás által segíté, a nemes gróf neje pedig ugyanekkor személyesen kereste föl a berényi származásu gazdag pesti zsidókat, hogy könyöradományokat gyűjtsön a kol-dusbotra jutott zsidó földik számára.

Szóval: Cziráky János gróf éppen nem érdemli meg, hogy emlékét az antiszemita melléknévvel becstelenítsék. Ő tiszteletreméltó vallásosságából szigoruan ragaszkodott hitveihez, de megbecsülte a másét is. A gróf lelkét a legtisztább tolerancia hevíté, mit eléggé bizonyít, hogy zsidó házi orvost tartott és hogy a halála előtt éppen egy héttel a grófi család által rendezett bálon Lovasberény zsidóvallásu szépei is nagy számmal voltak képviselve. Így engesztelte ki őket a nemes gróf azon ismeretes főrendiházi agitációért, melyet bizonyára nem antiszemitizmusból, hanem csak szigoru vallásosságából fejtett ki.

A kivételes rendszabály.

A vallás és közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg kivételes rendszabályokat akar alkalmazni a zsidó anyakönyvek vezetése körül. A zsidó felekezetet eme mélyen sértő miniszteri intézkedés ellen az orthodoxok részéről is óvás történt. Ez óvást, illetve véleményt Kutna Salamon Sopronmegye kismartonjárású főrabbija készítette és terjesztette a miniszter elé. A következőkben közöljük lényeges tartalmát:

Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes uram! A szabályzat szó szerinti tartalma és lényege kifejti azon nézetet, és látszólag úgy tünteti fel a dolgot, mintha az izraelita hitközségekben az anyakönyvi intézmény valami új intézmény volna, teljesen ignorálván az eddigi anyakönyvvezetést, és anyakönyvvezetőket, holott tudvalevő dolog, hogy az izraelita hitközségekben harmincz év óta, több helyen már sokkal előbb, itt Kismartonban például már 1831. óta épen úgy, mint a többi felekezeteknél az anyakönyvvezetés helyes és pontos, és semmivel sincs igazolva azon bizalmatlanság, mely a szabályzat minden sorából kitűnik és lealázólag nyilvánul. Ha előfordultak helytelenségek egy néhány helyen, úgy, ez csak kivétel, melyet nem lehet az összeségnek terhére róni.

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az izraelita vallásu houpolgárok egy nagy része, egyes, a központtól, illetőleg a rabbi vagy anyakönyv-vezető székhelyétől távol fekvő falvakban lakik, hogy más felekezeteknél milyen könnyen vezethetik ezen szükséges polgári és állami intézményt, ha szem előtt tartjuk, hogy az izraeliták épen azon néposztályhoz tartoznak, a mely lakhelyet gyakran változtatni kénytelen, továbbá hogy épen országunkban harmincz év óta ezen néposztály egy része a fővárosunkban, a vasutak által keletkezett ipar központokban keresik előmenetelüket, mi által a nyilvántartás oly annyira nehezítve van, ha mindezt tekintetben vesszük, akkor az eddigi anyakönyvvezetésnek elitélése, mely az elhallgatásban nyilvánul, semmivel sincs igazolva. Az anyakönyvvezetésben már gyakran rabbik által önkényt is tettettek javaslatok és eszközöltettek javítások e téren; így például alólírott a hatvanas években mint a kaposvár járású főrabbija a tekint. megyehatóságtól kikért fölhatalmazás folytán egy általános gyökeres összeírást keresztül vinni szerencsés volt. Utalok továbbá a nagym. m. k. vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak 1275—869. számú magas rendeletére, és alázatos fölterjesztésemre ugyanonnét 23298—869 sz. a. kelt meghagyására, hogy működésemet folytassam és a hiányok felderítéseért, a rend behozataláért felsőbb helyről elismerést is nyertem. Hivatottabb, gyakoroltabb pályatársaim bizonyonnyal még hasznosabbat is mutathatnak elő. Ha tehát egyáltalában úgy a községek mint a rabbik, illetve anyakönyvvezetők óvást emelni kénytelenek vagyunk az ellen, hogy az izraelita felekezet számára a köz igazgatási téren bármely irányban *kivételes szabályok* életbe lépjenek, már magában véve és különösen az ezen szabályzatban kilátásba vett ellenőrzési mód: hogy a helyi hatóságok, falusi bírák az izraelita anyakönyvvezetők felett az ellenőrzést gyakorolják, nyilván ellenkezik az egyenjogusítás

elveivel és ennek káros következményei ki nem maradhatnak, mert már magában véve a felszólítás az érintett közegekhez a zsidó anyakönyvek felett *hatóságot* gyakorolni, ezeknél téves felfogást és gyanakodást keltene. És minő újabb ürügyet nem szolgáltatna ezen eljárás a népnek fölizgatására nézve?

Az előterjesztés kifejti továbbá azokat a zűrzavaros állapotokat, miket a miniszter szabályrendelete teremtené, és pozitív javaslatot tesz, mely a rendellenességeknek elejét venni hivatva volna.

Ezek elmondása után így folytatja:

Ekként a hibáknak, tévedéseknek és szabálytalanságoknak kutforrása egyszer s mindenkorra elzárva leszen és ott is azonnal mind azon az államnak és felekezetnek szükséges családi hitelkönyvek, leghitelesebb alakban helyre lesznek állítva.

A büntellenek a bűnössel együtti megrovása ellenkezik a modern állam jogfogalmaival. Ott, a hol a törvényes utról való eltérés megtörtént és csakis ott gyakorlandó a kivételes ellenőrzés és nem sokára ott sem lesz észlelhető a törvényes utról való eltérés. A fennálló általános szabályok és rendeletek a kimutatási kötelezettséget eléggé szabályozzák, azoknak szigoru megtartását az erre hivatott hatóságok amugy is ellenőrzik, és ezen ellenőrzés hivatalos teendőkhez tartozik. Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes Uram! Egyetlenegy felekezetnél sem élénkebb ama igyekezet és törekvés az országos törvényeknek megfelelni mint általánosan véve az izraelita felekezet kebelében. Akár mit állítanak is ellenségeink, a zsidó felekezetü nép a törvénytiszteletre szokva van. Ahol ezen eszme, az igazság iránti fogékonyság és a haza iránti meleg érzés még nem vert annyira gyökeret és nem terjedt el annyira, hogy az egész életmódban nyilvánuljon, még ott sem lehet ennek államellenes irányt tulajdonítani, hanem főleg a nem egészen világos öntudatban és a művelt és tisztelt fogalmak hiányában leli okát. Nem a kivételes törvények vagy szabályok fogják az állami eszmét eleveníteni és mindenki előtt világossá tenni, hanem az általános törekvés, a nyomatékos oda működés, hogy mindenki által a fennálló törvények és rendeletek tiszteletben tartassanak. Ez az állam joga és teendője és csakis ezáltal érhető el, hogy a rend, pontosság és lelkiismeretesség a legridegebb helyeken is gyökeret verend.

H I R E K.

— **Az értekezlet,** melynek megtartására Grósz Adolf ur az Egyenlőség mult heti számában a magyar zsidóságot fölhevítve, nem maradt visszhang nélkül. Számos hitközség ez akcióhoz való hozzájárulását már is kijelentette. A félreértések kikerülése végett ismételjük, hogy ez értekezlet, illetékes oldalról nyert információ alapján, korántsem kíván vallási vagy egyéb rituális kérdésekkel foglalkozni, hanem ezek teljes mellőzésével kizárólag az fogja tárgyát képezni, hogy legközelebb milyen lépések teendők a magyar zsidóság egyházi egyenjogusítása, vagyis a zsidó felekezet autonómiájának kivívása érdekében. Az értekezlet, mint halljuk, vagy írásban, vagy küldöttségileg fogná aztán a vallásügyi miniszter ur előtt a magyar zsidók összeségének kívánalmait előterjeszteni.

— **Figyelmeztetés és kérelem.** Vidéki levelezőink egyre tudósítanak bennünket azokról a valóban megdöbbentő visszaélésekről, melyeket több vidéki helyen a sajtószabadsággal üznek. Az antiszemita naptár egy közleménye nem átalja még a koronaherczeg nevét is bele vonni az antiszemita agitációba és olyan színben tünteti fel Ő fenségét, mintha ő maga is antiszemita lenne. Midőn a belügyminiszter urat az Antiszemita naptár terjesztőinek eme felség-sértő üzemére figyelmeztetjük, érintenünk kell egyuttal egy másik jelenséget is, mely ép olyan figyelemre méltó, mint az előbbi. E jelenség abban áll, hogy a csendőrség egyes közegei a „zikzene zakzene“ ékes dallama mellett izgatnak a zsidók ellen. E héten három helyről egyszerre vetünk olyan tartalmu tudósításokat, melyek bennünket e so-

rok leírására késztetnek. Az esetek részletes leírása nem tartozik ide, a mi hirlapírói kötelességünk csupán csak utalni a bajra és orvoslást kérni. Tájékoztatóul annyit említünk még, hogy e tudósítások Vár-Palotáról, Duna-Patajról és Kecskemétről érkeztek hozzánk, mely utóbbi helyen egy a honvédséghez tartozó állatorvos szabad óráiban polgári ruhába öltözik, hogy annál kényelmesebben üthesse a nagy dobát az antiszemita mellett.

— **Csanády Sándor** országgyűlési képviselőt nagy szomorúság érte. Nem is túl többé oly büszkén azon a zöldes színű padon ott a szélső baloldalon, a mióta az ujságok azt a bizonyos hirt bocsátották világgá. Sőt Tisza Kálmánra se tekint többé olyan megvető fölényvel a mióta köztudomású lett, hogy az ő választókerületében, ahol eddig egyhangulag szokták megválasztani, opposíció készül ellene, még pedig nem is kormánypárti, hanem függetlenségi antiszemita. Ez már aztán igazán sok. Tisza Kálmán kormányától — ugymond — kitelik minden, de hogy a saját pártjában akadnak emberek, kik ellenjelöltet állítanak neki csupán azért, hogy a 48-as elvekhez híven ragaszkodva, a zsidókat tüzzel-vassal pusztítani nem akarja — azt sose hitte volna és nem hinné még maig sem, hogyha az ujságokban nyomtatva nem látta volna.

— **Zsidó bíró Zala-Egerszegen.** Zala-Egerszegről írják nekünk: A lefolyt nyáron itt történt zavargások nyoma meg sem látszik többé községünkben. A különböző felekezetek közti béke annyira helyre állt már, hogy az e hó 11-én eszközölt bíróválasztások alkalmából Gráner Béla itteni zsidó felekezetű polgárt egyhangulag választották meg bírónak Zala-Egerszegnek Kaszaháza nevű város részében. E tény eléggé bizonyítja, hogy a zala megyei zavargásokat mesterséges úton készítették elő és hogy a zsidó felekezetű honpolgárok elleni állítólagos gyűlölet merő ráfogás volt, melynek a nép valódi érzelmeihez semmi köze nem volt. Dekitűnik a lakosság közti régi jó viszony megújulása még abból a tényből is, hogy a lefolyt napokban történt nőegyleti választásnál a zsidó felekezetű elnöknő Rosenberg Henriette urhölgy ismét egyhangulag megválasztatott.

— **Györgyei Adolf** tápiógyörgyei földbirtokos, ábrahám telki és pokoltanyai pusztáin 26,000 frtnyi költséggel két iskolaépületet állíttatott fel, ezen iskolákat kellően felszerelte és az alkalmazott tanítók javadalmát kiszolgáltatja miért is a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter nevezett földbirtokosnak ezen nagymérvű áldozatkészségeért köszönetét nyilvánította. Felemlítjük ez esetet, mely egy újabb bizonyítéka a zsidók áldozatkészségének. Alig mulik nap, hogy zsidó hazafias czélokra nem adakozna, még pedig olyan összegeket, melyek az adakozást igazi nagylelkűséggé teszik. Györgyei Adolf urnak nem első hazafias czélú nagy adakozása ez, sokat áldozott ő már a jótékonyág oltárán. Ha az antiszemita uraknak pénzük volna, és megszálná őket valami jobb szellem, úgy, hogy egyszer kivághatnának néhány rongyos forintot — közczélokra, akkor előreláthatólag egész irodalom keletkeznék „az antiszemita nagylelkűségről sat.” Mikor egy zsidó honpolgár 26,000 frtnyi közczélú alapítványt tesz, akkor ezért a miniszter köszönetet mond ugyan, de a sajtó egyszerűen napirendre tér fölötte és emeli tovább is vádjait a zsidók szűkmarkúsága és zsugorisága ellen.

— **Trefort vallás- és közoktatásügyi miniszter** 1884. február 6-ról 5047 sz. alatt a közigazgatási bizottságokhoz rendeletet intézett, melyben így szól: Ő felsége 1884. február 2-án Bécsben kelt legmagasabb elhatározása folytán az 1871. október 27-én helyhenhagyott orthodox izraelita szervezési szabályzat 26. §-ának hatályon kívül helyezése mellett engem meghatalmazott, hogy tegyem meg a szükséges intézkedéseket az iránt, hogy egyelőre az izraelita hitközségeknél

csak oly egyének alkalmaztassanak rabbiknak, kik magyar alattvalók s legalább a gimnázium vagy a reáliskola négy alsóbb osztályait, esetleg a polgári iskolát sikerrel végezték. Miről a közigazgatási bizottságot szigorú mihez tartás és az izraelita hitközségekkel való közlés végett azzal a megjegyzéssel értesitem, hogy a bizottság a jesibák és a talmud-thora-iskolákra vonatkozó rendeletemet legközelebb kapja meg.

— **A magyarországi központi Fröbel nőegylet** gyermekkertész-nő-képzőintézetének félévi vizsgálatai f. hó 6-ikán fejeztettek be Hanzély János királyi tanácsos és egyesületi tanügyi bizottsági tag jelenlétében. Jelenleg a két évfolyammal bíró intézetnek 34 tanítványa van, a kik nemcsak kitűnő elméleti oktatásban részesülnek, hanem nagy gonddal bele is vezetnek a gyermekkertész-női ügyességekbe. Az intézet, mely áldásos működését már évek óta szép sikerrel folytatja; az egyesület, mely évenként 10,000 forintnál többet költ képezdájének és gyermekkertjének fentartására — egyiránt megérdemlik, hogy a főváros polgárainak figyelme feljűk irányuljon. A gyermekkertek és kiseddévő-intézetek iránt való érdeklődés hazánkban mindegyre nagyobb mérvet ölt, erről tanuskodik azon körülmény is, hogy a fentnevezett képezde félévi vizsgálatain nagyszámú közönség jelent meg. Végül még felemlítendő, hogy az egylet a képezdeinövendékeket nemcsak díjmentes oktatásban részesíti, ingyen tanszerekkel látja el, hanem anyagi helyzetükön is segíteni iprkodik.

— **Királyi adakozás.** Ő Felsége e napokban a ráczkevei zsidó imaház építési költségeire 100 frtnyi segélyösszeget adományozott.

— **Eljegyzés.** Dr. Szörényi Lipót fiatal fővárosi ügyvéd, lapunk egyik jeles tollú munkatársa, kinek társadalmi kérdésekről írt cikkei a legszélesebb körökben ügyelmet keltettek, mult héten eljegyezte Eibenschitz Ilka kisasszonyt, Eibenschitz L. erdélyi földbirtokos bájos leányát.

Szerkesztői üzenetek.

Fr. urnak Budapest. A költeményeket átadtuk, s habár egyik másik e költemények közt, közölhetők, sőt igazi költői tehetségről is tanuskodnak, annak a lapnak keretébe még sem valók.

E. b. o. Az adatokat felhasználtuk. Köszönjük.

Dr. G. L. urnak Poprád. A levelet vettük. Kár, hogy nem birtuk engedélyt a közczétételre. Sok becses eszmét tartalmaz, melyek megérdemelnék, hogy napvilágot lássanak.

Timoleon „A legújabb politikai divat” szerzője mint halljuk, Beksics Gusztáv ur. Beksics a fiatalabb írói nemzedék egyik legtehetségesebb tagja.

F—K—G. urnak Budapest. Sziveskedjék benünket alkalmlilag látogatásával megszerencsésítenni.

Sz. A. urnak Pozsony. Tessék G r ó s z Adolf urhoz fordulni. Ő intézi el ez ügyre vonatkozó kérdéseket.

D. H. urnak Szabadka. Nemi láttuk. Lehet, hogy még rákerül a sor. Türelem!

X. X. X. Adatai tévedésen alapulnak. Épen ellenkezőleg áll a dolog.

S. J. urnak Nagy-Becskerek. Nem közölhetők.

Kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük Február elején lejárt, megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchenyi-utcza 10. sz.) küldendők.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

A kiadóhivatal.

Bátorkodom ezennel tiszteletteljesen közzétenni, hogy a **Wertheim M.-féle** üzlethelyiséget az „arany csizmához” **Károlykaszárnya, Károly-körút** átvettem, és valamint a **Károlykaszárnya 17. sz. a.** létező **czipőüzletemet**, szintén a „**Parizsi czipőhöz**” czimezve fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta helyezett bizalomért hálás köszönetemet kifejezván kérem, azt irányomban továbbra is fentartani, és én azon leszek, hogy azt minden iránybani **szoliditás** által megérdemljem. Tisztelettel

Schwarz József.

Károlykört, a Rosner-féle kávéház mellett

ajánlja gazdagon felszerelt czipő gyári raktárát nagyban és kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúknak elismertett, alapítatott 1866-ik évben.

Hölgyek számára.

Comod czipő, finom nemezből	— — — —	frt 1.20-tól	frt 1.40-ig
Zug-czipő, dupla talppal	— — — —	frt 3.50 től	frt 3.80-ig
Finom vikszbőr zug-czipő, erős, dupla talppal gondolt legjobb fajta	— — — —	frt 4.00-től	frt 4.50-ig
Finom posztó-czipő, vikszbőrrel v. bagariával borítva	— — — —	frt 4.50-től	frt 5.00-ig
Ugyanaz orosz lakkal borítva	— — — —	frt 5.00-től	frt 5.50-ig
Sílon lak czipő, nagyon finom	— — — —	frt 4.50-től	frt 5.00-ig
Valódi „orosz” bagaria csizma egy darabból vízmentes igen tartós	— — — —	frt 9.00-től	frt 11.00-ig

Uraak számára.

Házi czipő finom nemezből, sarokkal	— — — —	frt 1.00-től	frt 1.20-ig
Nemez comod czipő hajtokával, igen elegáns, finom, nagy esokorral	— — — —	frt 1.80-től	frt 2.20-ig
Nemez séta-czipő, kötni vagy zuggal két oldalán	— — — —	frt 2.00-től	frt 2.50-ig
Finom bőr zug czipő, 16 cm. magas, nemezbélés, dupla talp, a legjobb zerge-, chagrín- vagy borjubőr	— — — —	frt 3.50-től	frt 3.80-ig
Legfinomabb női posztó-czipő 16 cm. magas, zerge- vagy borjubőrrel borítva	— — — —	frt 3.80-től	frt 4.00-ig
Ugyanaz orosz lakkal fejelve	— — — —	frt 4.00-től	frt 4.20-ig
Legfinomabb bundaczipő, kötni, báránybőrrel bérelve, brabant diszítés, bőr, bársony v. posztó	— — — —	frt 4.50-től	frt 5.00-ig
Legnagy. választ. bálczipőkben színes szatínból	— — — —	frt 1.80-tól	frt 2.50-ig

Minden fentnevezettek előálló varrott talppal párja 50 krral drágábbak, továbbá nagy raktár leány-, fiu és gyermekczipőkből a legolcsóbb árakon. Megbízások a vicékről utánvétellel pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Nem illők készséggel kicseréltetnek.

Képes árjegyzékek bérmentve.

A lakások tisztán és rendben tartása

minden házban

a legtöbb fáradságot okoz.

Végtelen fáradozás után sikerült egy

lakás tisztító-intézetet

alapítanunk, mely a t. háziasszonyokat ezen fáradságtól megkíméli. — **Lakások** rendbentartására, szobatisztításra, butorporolásra, ablaktisztításra stb. intézetünk a legolcsóbban vállalkozik. — Szobatisztításra külön osztályt rendezünk be. Havi vagy évi bérletek a legolcsóbb áron.

Kiváló tisztelettel

Az első budapesti

ált. lakás tisztító-intézet.

IRODA: Váci-körút 1.

Pályázat.

A nagyváradi izraelita hitközségnél az 1884. évi szeptember elsejére betöltendő **főkántori** állásra pályázat nyitattik.

Kivántatik, hogy a pályázó zeneképzett, úgy a korszerű énekkar- és orgonakisérettel való-, valamint az ó-zsidó módszerű előimádkozásban teljesen jártas legyen, — továbbá, hogy a rendes kántori teendőkön kívül az énekkart naponta és az elemi népiskolákba járó tanulókat hetenkint két órán át az éneken rendszeresen oktassa.

Javadalmazása: a szokásos mellékdijakon kívül 1000 forint évi fizetés és 250 frt lakbér-átalány.

A pályázók felkéretnek, hogy szakképzettségüket, ez-előtti és jelenlegi alkalmazásukat, családi viszonyaikat, korukat és vallás-erkölcsi magukviselését igazoló bizonyítványokkal ellátott kérvényeiket legkésőbb f. évi április első napjáig alulírottához beküldeni sziveskedjenek.

Próba-előadásra csak az e célra meghívandók jelenhetnek meg s az utiköltségek csak a megválasztottnak fognak megtérítettetni.

Nagyvárada, 1884. évi február 10-én.

Ausländer Simon,
egyháziügyi osztályelnök.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

az

„Egyenlőség” kiadóhivatalában
Széchenyi utca 10. sz.

Csak új kalapok
a legdivatosabb formák, legjobbművészet, pontosan kiszámított *yári árakon.
urak és fiúk számára **frt. 1.80**
Selyem cylinderek és Cheapeur-Claquek **frt. 3.80**
Valódi angol cylinderek, és Athaz-Claque **frt. 6.80**
(Winchester House).

Budapest
S u g á r ú t 2
(Foncière-épület)
Bécs
Mariahilfstrasse
Nr. 22
(Stiftskaszárnya)
London
Southwark Street
(Winchester House).

